

Letno poročilo društva Delavska svetovalnica za 2021

Vsebina

Splošni del	2
Uvod	3
Glavna vsebinska oz. sistemska področja v letu 2021 – mesečni prerez	3
Zaključek.....	12

Splošni del

Društvo za zagovorništvo ranljivih skupin – Delavska svetovalnica (skrajšano ime: Društvo Delavska svetovalnica) je nepridobitna, humanitarna, nepolitična, neodvisna in prostovoljna nevladna organizacija namenjena zagovorništvu, varstvu, promociji ter razvoju delavskih, socialnih in statusnih pravic ranljivih skupin. Cilj društva je razvoj storitev, aktivnosti in produktov, ki pripomorejo k zagovorništvu, varovanju, izboljševanju, promociji in razvijanju delavskih, socialnih in statusnih pravic migrantov ter drugih najbolj ranljivih skupin v skladu z mednarodnimi standardi.

Za doseganje svojega namena in ciljev izvaja društvo

- zagovorništvo delavskih, socialnih in statusnih pravic delavcev ter ostalih ranljivih skupin.
- Načrtovanje, implementacija in evalvacija storitev, programov, projektov in ukrepov namenjenih ranljivim skupinam, kot so delavci, migranti, begunci in prosilci za azil.
- Varstvo, promocija in razvoj delavskih in socialnih pravic ranljivih skupin na trgu dela, kot so delavci, migranti, begunci in prosilci za azil v skladu z mednarodnimi standardi s področja delavskih in socialnih pravic ter načeli vključevanja teh skupin na trg dela in v družbo.
- Zagotavljanje storitev zagovorništva ter pravnega in drugega svetovanja namenjenega varovanju individualnih in skupinskih delavskih, socialnih in statusnih pravic ranljivih skupin.
- Izvajanje storitev, programov, projektov in ukrepov namenjenih lažji integraciji na trg dela, spoštovanju delavskih in socialnih pravic ranljivim skupinam in iskalcev zaposlitve.
- Povezovanje s sorodnimi organizacijami.
- Seznanjanje članov in širše javnosti o pomenu zagovorništva ter spoštovanja delavskih in drugih pravic ranljivih skupin, kot so delavci, migranti, begunci in prosilci za azil.
- Spodbujanje članov in širše javnosti k aktivnemu zagovorništvu in participaciji pri oblikovanju, izvajanju in spremljanju uresničevanja dejavnosti oziroma nalog društva.
- Izobraževanje članov, vladnih in nevladnih organizacij, lokalnih skupnosti ter širše javnosti o zagovorništvu, varovanju, promociji in razvoju delavskih in socialnih pravic ranljivih skupin na trgu dela, kot so delavci, migranti, begunci in prosilci za azil.
- Načrtovanje, izvedba in evalvacija komunikacijskih in drugih kampanj namenjenih zagovorništvu, varovanju, promociji in razvoju delavskih in socialnih pravic ranljivih skupin na trgu dela, kot so delavci, migranti, begunci in prosilci za azil.
- Nudenje socialnih, dobrotelčnih in svetovalnih storitev za delavce in migrante ter ostale ranljive skupine na trgu delu.
- Zagotavlja pravno pomoč članom društva.

Organi društva so: občni zbor, izvršni odbor, predsednik, nadzorni odbor ter direktor. Primarni vir prihodkov društva so članarine.

Uvod

Glavna vsebinska oz. sistemska področja v letu 2021 – mesečni prerez

Januar

Sredi januarja 2022 smo na sindikate posredovali komentar Delavske svetovalnice ob spremembi socialne zakonodaje iz 2017, kjer smo opozorili tudi na selektivno izbiranje metodologije izračunavanja minimalnih življenjskih stroškov – in glede na to, da bo zagotovo spet ista oseba delala raziskavo, velja to razčistiti še pred začetkom, da ne bo potem »selektivnega obiranja« števil.

Priložili smo dve priponki. Prva priponka je bila »Komentar Delavske svetovalnice ob predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih ter zadnji raziskavi »Minimalni življenjski stroški«.

Iz priponke: »trditev, da so se minimalni življenjski stroški povečali iz 562,07 EUR v 2009 na 613,41 v letu 2016, temelji na alternativni metodologiji (Varianta 2). Po osnovni metodologiji (varianata 1) pa se minimalni življenjski stroški povečajo iz 606,32 EUR v letu 2009 na ?

Zakaj vprašaj? Ker letošnja raziskava IER o minimalnih življenjskih stroških - očitno sploh ni opravila izračuna ocene minimalnih življenjskih stroškov na osnovi Variante 1. To je jasno vidno iz primerjave raziskav IER o minimalnih življenjskih stroških iz leta 2009 ter 2016:

- raziskava IER 2009 zapiše naslednje: "Ker je cilj (...) določitev minimalnih življenjskih stroškov, je naše stališče, da morajo ti odražati porabo v dveh najnižjih kvintilih (40% prebivalstva) in ne celotnega prebivalstva (stran 5).

- raziskava IER 2017 pa zapiše: "Končno smo upoštevali le 20% gospodinjstev z najnižjim denarnim dohodkom, saj je namen raziskave ugotoviti minimalne življenjske stroške" (stran 3)

Tako je - izračuna v raziskavi IER na osnovi Variante 1 ni.

In koliko bi bil izračun minimalnih življenjskih stroškov po osnovni Varianti 1 med leti 2009 in 2016, če bi upoštevali dvig po Varianti 2 (devet odstotkov)? 606,32 EUR plus 9 odstotkov = 660,88 EUR.«

V drugi priponki pa smo priložili »Zahteva za dostop do informacij javnega značaja; Raziskava Inštituta za ekonomske raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki je bila izdelana na podlagi poziva MDDSZ - Posredovanje informacij javnega značaja« v kateri je celotna dokumentacija raziskave Inštituta za ekonomske raziskave o minimalnih življenjskih stroških«

V januarju smo prav tako opozorili na informacijo iz večjega slovenskega podjetja, ki je zaposlenim podala informacijo o izplačilu kriznega dodatka, in sicer, citiramo: »meja je 1880 Eur bruto, v to pa se všttevajo vsa izplačila v decembru: PLAČA z vsemi DODATKI in tudi POSLOVNA USPEŠNOST (Božičnica, ki je bila pri nas 1000 Eur bruto). To pomeni, da bodo pri nas praktično vsi zaposleni z izplačili nad to mejo 1880 in do kriznega dodatka ni upravičen nihče. Jutri pri plači tega dodatka torej ne bo. Izplačana pa bo naša interna nagrada 15%, za tiste ki jim proces dela ne omogoča dela od doma, še zadnjič za december«. Pridobili smo informacijo, da je na to temo vložen predlog za avtentično razlago.

V januarju 2021 smo prav tako opozorili na oglas za študentsko delo, kjer »Potrebujejo več študentov za pomoč na COVID in ne-COVID oddelkih ter pri jemanju brisov. Pogoj je zaključen vsaj prvi letnik študijskih programov zdravstvenih smeri. Za delo na oddelkih potrebujejo študente z možnostjo dela vsaj 2x tedensko, za obdobje vsaj enega meseca. Dela se v 12 ali 7 urnih izmenah, po dogovoru pa lahko tudi krajši čas. Urna postavka pa je 5,49 EVR neto / 6,5 EVR bruto).

V začetku februarja smo se vključili v razpravo okoli sprememb pokojninske zakonodaje, ki se je imela za zgoditi 9. februarja 2021 na matičnem odboru v DZ RS; in sicer:

Torej, malce zgodovine v luči jutrišnje razprave okoli sprememb ZPIZ na Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide. Pa me v zvezi s tem zelo zanima, ali nameravajo kaj ti zakonodajalci narediti na tem področju nadomestil za invalidnost?

Imamo torej ZPIZ 2 kjer je je v 17 členu zapisano: »V prvem odstavku 87. člena se besedilo »v višini 57, 25 % najnižje pokojninske osnove.« nadomesti z besedilom »v odstotku najnižje pokojninske osnove, ki je za moške za 40 let pokojninske dobe določen v 37. členu tega zakona. V tretjem odstavku se besedilo »57,25 % najvišje pokojninske osnove.« nadomesti z besedilom »v odstotku najvišje pokojninske osnove, ki je za moške za 40 let pokojninske dobe določen v 37. členu tega zakona.«.

Z drugimi besedami – odmerni odstotek se zvišuje iz 57,25% na 63,5% najnižje pokojninske osnove (po poteku prehodnih obdobj)

Kaj to konkretno pomeni?

Imamo naslednji primer: 52 letna fizična delavka. Pridobi status invalida III kategorije z omejitvami. Pridobi pozitivno mnenje Komisije za ugotovitev podlage za odpoved in potem odpoved. Ta oseba po odpovednem roku sprva pristane na Zavodu RS za zaposlovanje. Nato pa na nadomestilu za invalidnost. Ta oseba bo po denarnem nadomestilu dobila nadomestilo za invalidnost v »višini 60 odstotkov invalidske pokojnine, če mu je delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde «(druga alineja tretjega odstavka 85 člena ZPIZ 2).

In kaj torej pomeni dvig odmernega odstotka iz 57,25 odstotka na 63,5 odstotka (po poteku prehodnih obdobj)?

Takšen dvig prekleto veliko prejemnikom nadomestila za invalidnost še vedno pomeni, da ne bodo prilezli do zneska minimalnega osebnega dohodka, katerega trenutna višina je 402, 18 EUR kaj šele do višine »kratkoročnih življenjskih stroškov« v višini 441, 67 EUR (izračun Inštituta za ekonomske raziskave za 2016); kaj šele do zneska 606, 32 EUR – za katerega raziskava o minimalnih življenjskih stroških iz 2009 (IER) pravi naslednje: "Če bi v celoti sledili metodologiji, uporabljeni leta 1998, bi osnovni znesek minimalnega dohodka po novih izračunih in po cenah v aprilu 2009 znašal 606,32 evrov"; kaj šele do praga tveganja revščine v višini 662 EUR na mesec (izračunan za leto 2018).

Praktično pa to pomeni naslednje: po zadnjih podatkih je najnižja osnova za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja po 87. členu ZPIZ 2 533,98 evra (0,5850 x 912,78). Pozor: ta številka je na osnovi SKLEPA o najnižji in najvišji pokojninski osnovi, najnižji pokojnini, najnižji osnovi za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja in najvišjem znesku nadomestila za čas poklicne rehabilitacije od 1. decembra 2020 (UL RS 160/20) Ta sklep pravi da je Najnižja pokojninska osnova za v tem letu uveljavljene pokojnine od 1. decembra 2020 znaša 912,78 eura ter da se nadomestila iz 80., 84., 85. in 86. člena ZPIZ-2 za invalidnost, nastalo v letu 2020, od 1. decembra 2020 dalje odmerijo najmanj od osnove, določene v višini 533,98 eura. Slednji znesek pa je sicer 58,5 odstotka od najnižje pokojninske osnove – kar pa je odmerni odstotek ki po 37 členu ZPIZ 2 velja za 2020. Po logiki 37 člena ZPIZ 2 bi potemtakem ta osnova morala biti 543,1 EVR (0,595 x 912,78) saj smo 2021. Ali sem kaj spregledal?

Naprej: če 57, 25 % spremenimo v 63,5% (po koncu prehodnih obdobj!) od 912,78 (zdajšnja najnižja pokojninska osnova) je to 579,62 EUR. In če recimo pogledamo delovnega invalida III kategorije, ki se mu odmeri nadomestilo za invalidnost v višini 60 % od osnove, je to znesek 347,76 EUR, kar je še vedno 54,42 EUR manj od minimalnega osebnega dohodka, 93,91 EUR manj od »kratkoročnih življenjskih stroškov« izračunanih s strani IER (za leto 2016), in celih 314,24 EUR manj od praga tveganja revščine, izračunanega za leto 2018.

Ampak, še dodatno - gledano na ZPIZ 2 in upoštevajoč prehodna obdobja, pa je ta odmerni odstotek v letu 2021 59,50%, kar pomeni, da bi bila potemtakem najnižja osnova za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja $0,5950 \times 912,78 \text{ EUR} = 543,1 \text{ EUR}$ – »celih« 10,73 EUR več kot zdaj In če vzamemo od tega zneska 60 odstotni odmerni odstotek, je to »celih« 325,86 EUR?!

Sem že omenil, pa bom še enkrat - država delovnim invalidom v ogromno primerih dodaja razliko do polnega zneska denarne socialne pomoči – v primeru, pa da gre za delovnega invalida z začasnim bivanjem, pa še te razlike ne prejme.

Tako je - v primeru tujca, ki ima v Sloveniji začasno bivanje, le-ta zaradi tega ne more uveljaviti razlike do zakonsko določenega osnovnega zneska minimalnega dohodka (402,18 evrov).

Da je ta zadeva problematična že kar nekaj let, nam navsezadnje pove naslednja izjava: »S 390 evri nadomestila je z dvema šoloobveznima otrokoma težko preživeti, pravi Majda Kozjak, ki jo je delovna invalidnost doletela zaradi težav s hrbtenico« to je izjava iz – 2008 (<https://www.dnevnik.si/331669>).

Marec

V sredini marca je matični odbor DZ RS za notranje zadeve sprejel spremembe Zakona o tujcih:

https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=3661445DE7A5ECECC125863400251BF5&db=pre_zak&mandat=VIII

V nadaljevanju podajamo poslan zapis: »Med spremembami se tudi uvaja pogoj **dvoletnega** prebivanja tujca v Republiki Sloveniji za združitev družine (zdaj je to obdobje eno leto) in **omejuje dokazila**, s katerimi lahko tujec ki zaprosi za izdajo dovoljenja za prebivanje, izkaže zadostna sredstva za preživljanje v času prebivanja v Republiki Sloveniji, smo se na Delavski svetovalnici preko različnih komunikacijskih orodij obrnili neposredno na ljudi, na katere ta zakon cilja.

Predlagatelj sprememb zakona pravi pri teh spremembah sicer naslednje:

»Zaradi preprečevanja nadaljnjih zlorab na tem področju se predlaga izključitev povračil stroškov v zvezi z delom iz obsega sredstev, s katerimi lahko tujec izkazuje zadostna sredstva za preživljanje.«

»Ključni razlogi za uvedbo dvoletnega pogoja med drugim izhajajo tudi iz dejstva, da je bil s strani policije v letih 2016 in 2017 zaznan porast števila zlorab na področju združevanja družine z namenom pridobivanja socialnih transferjev«

Iz odzivov tujcev, katere smo pridobivali cel mesec marec, smo jih nekaj izluščili in poslali v Državni zbor.

29. marca 2021 smo obvestili javnost o odzivu na pismo Gorana Lukića iz Delavske svetovalnice, ki se je odzval na laži, ki jih je v DZ RS govoril minister za notranje zadeve Aleš Hojs, in katerega smo na to tudi javno opozorili, citiram odgovor ministra Hojsa:

»Spoštovani g. Lukić!

Sicer ne vem zakaj mi pišete na naslov ministrstva, če po vašem tukaj nisem več ? Lahko si o mojem odstopu mislite kar koli hočete, a nesporno dejstvo je , da DZ mojega odstopa ni sprejel (niti ni bil , zaradi odločitve predsednika vlade, obravnavan), zato sem , čeprav vam to ni po všeči, še vedno minister. Trobite pač v eno in isto lajno, kot vse leve stranke in večji del nevladnih organizacij. To, da nimate naslova na Metelkovi 6 v ničemer ne spreminja agende (ali bolje know how-a), kako se v čim večji meri biti prisrčni na državni proračun, obenem pa se "kititi" z nazivom "nevladne organizacije" . Če se ne motim ste nekoč delovali v sklopu sindikatov, sedaj pa očitno ugotovili, da je donosneje delovati kot nevladna organizacija . Tudi vaš naslov, Dalmatinova 4, je tam kot naslov ZSSS, mar ne ? Toliko o o tem, kdo naj se kje izkjuči oz. kdo je in kdo ni izbranec globoke države.

A če je vaše delo usmerjeno v dobrobit delavcev je to gotovo veliko vredno, čeprav je vaša komunikacija ne vredna komentarja.

Ker ste mi pisali se, ne glede da pišete, da me ne potrebujete, spodobi, da vam odgovorim. Zato kar k bistvu:

Verjamem, da ste si pogledali oddajo v kateri nastopate - PREVERJENO (link spodaj)

<https://www.rtvsllo.si/4d/arhiv/174762879?s=tv>

V njej sami potrdite to, kar trdim sam že nekaj časa. Delavci dobivajo minimalne plače, nato pa jih delodajalci "obogatijo" s potnimi stroški, dnevnicami, stroški za prehrano, itd., tako da plača

izgleda spodobno. Nikoli nisem trdil, da je to krivda delavcev, a kako si vi predstavljate, da je moč narediti red pri delodajalcih, da bodo pošteno in pravično plačevali delovno silo? Jaz vidim edino možnost, da to počnemo z ustrezno zaostritvijo zakonodaje in nadzorom, kjer je spremenjeni zakon o tujcih, le eden o tistih, ki lahko prispevajo k boljšemu stanju. Čeprav je celotna oddaja manipulativna in tendenciozna, boste v njej lahko našli to, kar vseskozi poudarjam. **Plača, brez dodatkov, mora biti tako visoka, da bo zagotovila dostojno preživetje delavcem, ki so tu sezonsko ali dlje časa.** Sam sem prepričan, da bo tovrstna sprememba zakona zgolj v pomoč delavcem in ne obratno, kot trdite vi. O tem bo moč soditi po tem, ko bo uveljavljena v praksi.

Glede znanja jezika ne bom izgubljal besed, saj si očitno niti toliko niste prebrali zakona, da bi vedeli, da so ravni znanja A1 in A2 potrebne ob podaljšanju veljavnosti začanega dovoljneja za prebivanje in delo oz. pri združevanju družine, ne pa pri prvi začasni zaposlitvi pri nas. Kot človek, ki se kot pravite dnevno srečuje z ljudmi, ki pri nas delajo začasno najbrž dobro poznate stanje znanja tujega jezika združenih družin ali celo delavcev samih, ki že leta in leta živijo v Sloveniji, pa bi težko rekli, da znajo naš jezik. No, morda pa vas to niti ne moti in očitno nimate odnosa do našega jezika, kulture, zgodovine, izročil,.....

Ne vem zakaj pišete o težavah ljudi, ki prihajajo k vam, če obenem trdite, da je vse v najlepšem redu in je prav, da delodajalci tako plačujejo delavce, sicer bomo nekonkurenčni in bodo odšli delati drugam. Res mislite, da v Nemčiji ali Avstriji lahko počno to, kar ste v oddaji sami opisali? Sicer pa, v kolikor boste imeli konkreten primer težav tujih delavcev, ki bodo vezane na predmetno zakonodajo sporočite. Dokler pišete o množici prizadetih, ljudi, ki naj bi jih mi ne marali, bolj, kot na resnega borca za njihove pravice, spominjate na zvočnik stranke Levica ali SD oziroma politično nevladno organizacijo leve provinience. Kot gradbenik sem leta delal z ljudmi, ki so bili pri nas tujci in so se izkazali za izvrstne osebe in pridne delavce, zato so vaši očitki deplasirani. V podjetjih, kjer sem delal smo jih tudi vedno plačevali tako, da ni bilo potrebe za manipulacije s plačili.

Bolj kot da mi svetujete, da se naj izklopim ali odstopim, **se potrudite, da bodo tujci primerno plačani** in ne širite demagogije, ki jo v vaših nastopih izkazuje v izjemni meri.

Maj

V prvi polovici maja smo na strateški svet za digitalizacijo poslali naslednje sporočilo:

Ljubljana, 10. 5. 2021

Za:

Strateški svet za digitalizacijo

Spoštovani, pred nekaj dnevi ste javno zapisali »V Strateškem svetu za digitalizacijo pripravljamo predloge ukrepov za pospešitev digitalizacije na področju javne uprave, gospodarstva, zdravstva, izobraževanja in družbe kot celote.

In v nadaljevanju: »če imate predloge, ideje, pobude za digitalno Slovenijo ali pa če imate željo stopiti v stik z nami, nam pišite na: digitalizacija@gov.si

Spoštovani,

na Delavski svetovalnici smo se odločili da se proaktivno odzovemo vašemu pozivu.

Zato vam pošiljamo dve pobudi, ki smo jih pred časom že poslali na ustrezne institucije.

Prva pobuda oziroma poziv je poziv finančnemu uradu RS (FURS) in Ministrstvo za pravosodje, da

1) omogočijo delavki ali delavcu neposreden vpogled v oddane REK obrazce v sistemu eDavki, ki se dotikajo nje(ga);

2) oddane REK obrazce dodajo med "verodostojne listine, na podlagi katerih lahko delavec predlaga sodno izvršbo", kar naj se ustrezno zapiše v 23. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju.

Tako FURS (<https://www.gov.si/novice/2019-08-06-odziv-furs-na-javni-poziv-delavske-svetovalnice/>) kot MP (druga priloga) sta se na pobudo konstruktivno odzvali, zato verjamem da

boste na Strateškem svetu za digitalizacijo v sodelovanju s pristojnimi organi našli učinkovito pot za čim prejšnjo realizacijo tega poziva.

Konec julija pa smo na Zavod za zdravstveno zavarovanje RS (ZZZS) poslali javni poziv: omogočite delavkam in delavcem direkten celovit dostop do podatkov o njih! (tretja priponka) Tudi tukaj verjamemo, da boste kot Strateški svet za digitalizacijo v sodelovanju s pristojnimi organi našli učinkovito rešitev za čim prejšnjo realizacijo dotičnega poziva.

Glede na to, da ste zapisali »pri čemer bo naše temeljno vodilo dobrobit vseh državljanek in državljanov« smo prepričani da boste naše pobude, ki jim lahko poimenujemo »digitalizacija za ljudi«, vzeli z vso resnostjo, ažurnostjo in odgovornostjo, o čemer nas tudi ustrezno obvestite.

Junij

Prvega junija 2021 smo obvestili javnost, da sprememb Zakona o tujcih (ZTuj-2) pravzaprav uva bančno garancijo za tuje študente, in sicer:

»Ukinja se namreč določba, v skladu s katero je lahko tujec zadostna sredstva za preživljanje izkazoval s pisno izjavo staršev, ki so ga po pravu države, katere državljan je, dolžni preživljati. Po navodilih ministrstva za notranje zadeve mora namreč »tujec v postopku izkazati, da ima zadostna sredstva za preživljanja za obdobje nameravanega prebivanja, ne da bi bremenil sistem socialne varnosti države članice in zadostna sredstva za stroške povratka. V skladu z navedenim se dokazila, s katerimi lahko študent izkazuje zadostna sredstva za preživljanje izenačujejo z dokazili, s katerimi lahko izkazujejo zadostna sredstva tudi drugi tujci, ki v skladu z ZTuj-2 zaprosijo za izdajo dovoljenja za prebivanje po drugih pravnih podlagah (z dokazili, ki so navedena v 33. členu ZTuj-2), pri čemer mora študent, skladno z zahtevami Direktive 2016/801/EU, zadostna sredstva izkazati za celotno obdobje nameravanega prebivanja (torej za eno leto, v kolikor mu bo dovoljenje za prebivanje izdano za eno leto, višina sredstev pa mora biti zagotovljena mesečno najmanj v višini, kolikor znaša osnovni znesek minimalnega dohodka v Republiki Sloveniji). V kolikor bo tujec izkazoval zadostna sredstva za preživljanje izključno s sredstvi na bančnem računu (torej ne bo prejemal štipendije oziroma sredstev ne bo dokazoval dodatno z drugimi dokazili iz tretjega odstavka 33. člena ZTuj-2), potem mora imeti na bančnem računu v času izdaje dovoljenja za začasno prebivanje sredstva, v višini, ki zadoščajo za ves čas nameravanega bivanja tujca v Republiki Sloveniji. V kolikor bo tujec kot dokaz o zagotovljenih sredstvih za preživljanje predložil tudi druga dokazila (npr. dokazilo o upravičenosti do štipendije), potem bo upravna enota poleg morebitnih sredstev na bančnem računu upoštevala tudi sredstva, ki jih bo prejemal iz tega naslova. Ob tem ministrstvo za notranje zadeve dodaja, da se na novo, kot dokaz o izpolnjevanju pogoja zadostnih sredstev za preživljanje upoštevajo tudi sredstva, ki jih prejme izobraževalna organizacija in jih nameni tujcu (t.i. dotacije). Po SSKJ pomeni beseda 'dotacija' izredna denarna sredstva, ki jih prejme organizacija, ustanova za izvršitev ali dovršitev kake naloge. V kolikor bo izobraževalna ustanova ta sredstva namenila študentu, potem se bodo te dotacije vštete v sredstva za njegovo preživljanje.« (Navodila Ministrstva za zunanje zadeve Upravnim enotam, maj, 2021)

Kaj konkretno to pomeni?

Tuj študent bo moral za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje izpolnjevati pogoj zadostnih sredstev za preživljanje s sredstvi, ki si jih po 33. členu Zakona o tujcih »zagotavlja sam z delom, s pravicami iz dela ali zavarovanja, razen s povračili stroškov v zvezi z delom, z dohodki iz premoženja, z dohodki iz kapitala in iz drugih virov ali s pomočjo tistih, ki so ga dolžni preživljati, s štipendijo ali s sredstvi na računu, odprtem pri banki ali hranilnici v Republiki Sloveniji ali v tujini«.

V primeru torej, ko tuj študent nima štipendije in/ali ne dela preko študentskega servisa, bo moral na svojem bančnem računu vnaprej, pred izdajo dovoljenja, izkazati sredstva v višini najmanj $402,18 \text{ €} \times 12 = 4.826,16 \text{ €}$. Skoraj pet tisoč evrov.

24. junija 2021 smo obvestili javnost, o tem da se 27. junija prične uporabljati Novela Zakona o prijavi prebivališča, ki je bila sprejeta 27. marca 2021, uporabljati pa se začne 27. junija 2021. Ta

dan se začne uporabljati tudi Pravilnik o določitvi površinskih standardov za prijavo prebivališča, ki določa normativ uporabne površine dela stavbe za število prijavljenih oseb v posameznem stanovanju oziroma delu stavbe, namenjene nastanitvi.

Julij

Med **6. in 8. julijem 2021** smo bili v kontaktu s sindikalistom iz SKEI REO Posočje, in sicer glede medsebojne izmenjave informacij okoli podjetja Stominus s.r.o. Slovaška. To podjetje je namreč »posojalo« delavce Livarni Komen in ni izplačevalo regresa za letni dopust. V izmenjavi informacij smo zapisali da imam s tem podjetjem (Stominus s.r.o.) zelo veliko izkušenj. Na začetku Mercator. Kolikor imamo podatke so zdaj v Mahle, Tomplast, Kovinoplastika Lož, Veplast, Tuš, Incom. Nikoli ni plačnih list. Delavci so zavarovani na Slovaškem (DOVERA), in lahko tukaj uveljavljajo zgolj nujne zdravstvene zadeve. Po statusu so napoteni delavci (45 člen ZTuj). Osnovna pogodba o zaposlitvi je slovaška, ostalo so aneksi. V zadnjem času ima osip delavcev. Vendar se bojimo da prihajajo novi in novi. Po nekaterih ocenah je trenutno v Sloveniji več kot 300 delavcev preko te firme. Prav zaradi izjemno slabih izkušenj smo tudi pomagali s komentarji na pripravo dopisa podjetju Mahle (Komen) v zvezi s sodelovanjem s podjetjem Stominus s.r.o.

S sindikalistom iz REO Posočje smo že tudi predhodno sodelovali in sicer prav tako z namenom zbiranja informacij, in sicer v mesecu marcu, ko je šlo za pomoč pri zbiranju informacij o podjetju Rotex Group, ki »posoja« delavce po Evropi (varilce), in jih ne plačuje ustrezno (dotični sindikalist je poročal o delavcih, ki niso dobili izplačane celotne plače, regresa in kriznega dodatka. Pa tudi standardno ob odpovedi jim zadnji mesec ne plačajo prispevkov.

September

9. septembra 2021 smo javnosti posredovali **Vabilo na novinarsko konferenco »Študent medicine? Študent medicine!« 10. 9. 2021 ob 12h, online / aplikacija Zoom.**

Iz vabila:

»Spoštovani,

tema novinarske konference je masovna in kategorična zavrnitev **vseh** tujih državljanov, ki so poslali prijavo za vpis na Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru. Dejstva pravijo, da je odločitev prišla s samega »vrha« in ne posameznih fakultet. Izgovor, ki ga je imela Visokošolska uprava, je, da imajo prednost Slovenci brez slovenskega državljanstva, kljub temu da ni nikakršne zakonske podlage, ki bi upravičila takšno potezo.

Številne pritožbe sedaj bodočih študentov iz tujine so bile uspešne. Z združeno iniciativo študentov iz tujine je bila zavržena odločitev Medicinske fakultete oziroma "višjih instanc". Situacija še vedno ni idealna. Marsikateremu študentu iz tujine se je zdelo, da bo iniciativa brez uspeha in so se sprijaznili z zavrnitvijo. Še vedno ni jasno, zakaj je prišlo do takšne situacije in kako je možno spremeniti pogoje vpisa tekom samega procesa vpisa. Treba je tudi omeniti izredno pomanjkljiv Zakon o tujcih. Novela Zakona o tujcih, ki je bila pred nekaj dnevi obravnavana v Državnem zboru, je namreč padla. Zdi se, da sedanja vlada "ne zaupa" tujim študentom. Le zakaj?

Na konferenci bodo govorili zavrjnjeni študenti iz tujine **Deni Kulenović** (Bosna) in **Ajdin Kovačević** (Bosna) ter bosanska profesorica in političarka **Fatka Kulenović** (Bosna). Na konferenci bo govorila še **Hana Radilović** iz Gibanja za dostojno delo in socialno življenje. Moderatorica pogovora bo tuja študentka v Sloveniji **Gea Anić** (Hrvaška).«

Oktober

V prvi polovici oktobra smo posredovali naslednje elektronsko sporočilo Sindikata policistov Slovenije »SPREMENIMO ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH - "ZA DELAVSKE PRAVICE«:

Spoštovani kolegi!

V Sindikatu policistov Slovenije smo se odločili, da naredimo konec samovoljnemu ravnanju delodajalcev in ustavimo zlorabo instituta opozorila pred redno odpovedjo delovnega razmerja! Zato smo v Državni zbor vložili pobudo volivkam in volivcem za vložitev predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih. Vabimo vas, da se kompaniji zbiranja 5.000 podpisov pridružite tudi vi in naše obvestilo posredujete Vašim članicam in članom ter jih pozovete k prispevanju svojega podpisa! V prilogi vam pošiljamo predlog zakona, ki je bil vložen v DZ in obrazec za podporo volivca, prav tako je spodaj pripeta povezava do portala e-uprava, kjer je možno svoj podpis oddati z elektronskim digitalnim potrdilom!

Z zbiranjem overjenih 5.000 podpisov začnemo v sredo, 13. 10. 2021 pod geslom »ZADELAVSKE PRAVICE«, ki jih potrebujemo, da lahko v Državni zbor vložimo predlog sprememb in dopolnitev Zakona o delovnih razmerjih. V SPS bomo podpise o spremembi zakona ZDR-1 zbirali po upravnih enotah naslednjih 60 dni do vključno 11. 12. 2021.

Predlog spremembe zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), ki smo ga dne 4. 10. 2021 vložili v DZ so podprli tudi v Inštitutu 8. marec, katerim se iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč in solidarnost. Kot smo vas že obveščali, so se opozorila pred odpovedjo delovnega razmerja prepogosto zlorabljala za diskriminacije in šikaniranje zaposlenih tako v zasebnem kot tudi v javnem sektorju.

Zaradi tega vas pozivamo, da današnje obvestilo posredujete svojim članicam in članom, zaposlenim, znancem, sorodnikom in vsem zagovornikom delavskih pravic, da si vzamejo 5 minut časa in si pridobijo na UE ali Krajevnem uradu digitalno potrdilo, saj nam bo to zelo olajšalo delo. Obveščamo vas, da z oddajo podpisa podpore v digitalni obliki nimajo potem več nobenih obveznosti, sam obrazec pa bo UE posredovala sama na sedež SPS.«

November

9. novembra 2021 smo obvestili sindikate, da nas je kontaktirala Ivana Kranjec, katere oče je umrl za COVID-om, pri čemer se okoli njegove situacije v Nemčiji postavlja vrsto vprašanj (spodaj). Dodali smo še nekaj dokumentacije (zgoraj – komunikacija s Slovaško, Porschejem, »A1«). V naknadni korespondenci z Ivano Kranjec je bilo ugotovljeno, da njenega očeta nikoli ni bilo prijavljenega v SLO sistema zavarovanja, niti ni podjetje MONTAGE priglasilo nobene storitve v SLO v 2019 in 2020 po 14 členu ZČIS. Porsche pa je očitno imel pogodbo z Montaže d.o.o., vsaj glede na odgovor Ivani, ki so ji ga poslali.

V povezavi s tem primerom smo **10. novembra 2021** na nemško sindikalno centralo DGB poslali naslednji zapis, citiramo:

OVAKO: juče nas je kontaktirala Ivana Kranjec, po pitanju osebe Emil Ivančok.

Naime, tu osobo, koja j inače odgovorna osoba firme MONTAŽE TEHNIK d.o.o. te MONTAGE TECHNIK s.r.o. je Ivana prijavila njemačkoj Carini, hrvatskoj policiji i slovačkim vlastima za krivotvorenje zdravstvenog osiguranja njenog pokojnog oca (prvi privitak).

Ivana je doznala da njen otac nije bio zdravstveno osiguran, tako da je Yvonne Najuch (Universitätsklinikum Mannheim GmbH, Geschäftsbereich Finanzen, Abrechnung, Stationäre Abrechnung, Theodor-Kutzer-Ufer 1-3, D-68167 Mannheim, Tel. +49 621 383-2641, Fax +49 621 383-2028, E-Mail: yvonne.najuch@umm.de) tražila uplatu.

To je saznala iz ureda Director of the International Affairs and Settlement Department, Health Insurance Surveillance Division, Health Care Surveillance Authority, Žellova 2/829 24 Bratislava 25, Slovakia, www.udzs-sk.sk potvrđeno je kako je zdravstveno osiguranje njenog oca krivotvorila tvrtka u vlasništvu Emila Ivančoka, MONTAGE TECHNIK s. r. o., Košická 52/A 821, 08 Bratislava, te da je pokrenuta istraga.

Tijekom istraživanja je Ivana saznala da je moj otac radio i "na crno" u Njemačkoj na Porscheovom gradilištu. Njegova tvrtka MONTAŽE TEHNIK d.o.o., koja je trenutno preko 200 dana u blokadi, je očito bila kooperant tvrtki Dr. Ing.hc F. Porsche AG. Ivana je i Porsche prijavila njemačkoj policiji koji su slučaj preusmjerili njemačkoj Carini.

Što se tiče Porshea i radilišta oca Ivane, radi se okrugu Böblingen u Baden-Württemberg - u drugom privitku je tekst koji su joj poslali, a ovo je kontakt telefon od osobe koje radi u Porscheu i koja je nazvala Ivanu: +4971191129935, GORDANA MIKIĆ.

Više o tragičnom slučaju njenog oca: <https://fenix-magazin.de/sto-se-pokusava-zataskati-kcer-63-godisnjeg-hrvata-koji-je-preminuo-u-njemackoj-otkrila-nesto-zbog-cega-je-pokrenuta-istraga/>

U odgovoru Ivani, smo zapisali, da koliko mi vidimo, slovački organi su ustanovili, da je MONTAGE TECHNIK krivotvorio A1 formular. Oko takve „prakse“ smo i imali neke slučajeve. Kad smo videli adresu slovenske firme (Zgornja Hajdina), odmah smo znali, da je tu problem. Jer Hajdina je zaista neke vrste odskačna daska za te osobe da operiraju više manje u Njemačkoj. Inače, adresa Emila je neko selo kod Ormoža: <https://www.instantstreetview.com/@46.477087,16.234373,146.62h,-3.01p,1z,bO7tBE1J1ZHgU0mxNFkL7Q>

A nažalost i te kako smo upućeni u ta »slovačka posla«, pošto smo već imali jedan težak slučaj, gdje smo preko DOVERE dobili informaciju da je slovački poslodavac naprosto odjavio jednu našu članicu iz osiguranja, tako da smo i u kontaktu sa jednim inšpektorom iz Slovačke po tom pitanju.

Koliko vidimo iz slovačkih registra: <https://finstat.sk/47960752>, slovačkom Montage Technik ne ide baš slabo. U trećem prilogu inače podatki „poslovne mreže“ koje dio je Montage Technik. To znači, koliko vidimo, oca Ivane je zaposlila Slovačka firma Montage, a posao sa Porscheom je očito sklopila slovenska firma Montáže doo. A između toga je bio otac Ivane, na kojeg so falsificirali A1 (četvrti, peti i šesti privitak). Inače, oca Ivane nije bilo nigdje u sistemu u Slovenije – ni u sistemu osiguranja, pa ni u registru usluga po zakonu o upućivanju radnika (nije bilo te slovačke firme ni u 2019 ni u 2020).

Na osnovu svega toga nas zanima, da li možete pomoći Ivani, da dođe do kraja te užasne priče, to znači da se ustanovi šta se je konkretno dešavalo i desilo sa njenim ocem, i ko snosi odgovornost za to? Inače njeni direktni kontakti su:

Ivana Kranjec, mobile +385914774455

10110 Zagreb, Croatia

ivanakranjec0106@gmail.com

V drugi polovici novembra smo na MDDSZEM in na ZPIZ poslali naslednji poziv:

Za:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Minister: Janez Cigler Kralj

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Generalni direktor: mag. Marijan Papež

Kako preživeti s fiktivno pokojnino?!

Na Vas se obračamo zaradi primera naše uporabnice FATMA ALDŽIČ (pooblastilo v prilogi), ki se je znašla v naslednji situaciji:

gospa je prejela odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (druga in tretja priloga), s katero je razvrščena v 1. kategorijo invalidnosti, a ji z zadnjo odločbo vseeno ne pripada invalidska pokojnina. Razlog za to je v tem, da je »zavarovanka do dneva nastanka invalidnosti dopolnila 65 let starosti in bi morala za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do invalidske pokojnine po 42. členu ZPIZ-2 imeti najmanj 15 let pokojninske dobe. Ker znaša zavarovankina ugotovljena pokojninska doba 13 let, 8 mesecev in 7 dni, niso izpolnjeni pogoji iz 42. člena ZPIZ-2 za priznanje pravice do invalidske pokojnine«.

Ko smo zadevo poglobljeno raziskali, nam je bilo s strani uradnih oseb ZPIZ rečeno, da prav tako - ker ni več v sistemu obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja - nima možnosti prostovoljne vključitve v omenjeno zavarovanje.

Z drugimi besedami: uporabnica, ki je invalidsko upokojena, je sedaj praktično brez možnosti invalidske kot tudi starostne pokojnine. Še bolj konkretno: invalidsko upokojena delavka je očitno glede na obstoječi odločbi ostala brez sredstev / pravic iz socialnega zavarovanja. Za vedno.

V društvu Delavska svetovalnica ob tem nerazumnem primeru lahko in moramo zapisati naslednje: nedopustno, nesprejemljivo in nerazumno je, da je človek, ki je bil vključen v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in postane invalidsko upokojen, ostane pozabljen in brez pravice do pokojnine.

Delavka, ki je leta in leta bila vključena v sistem socialnega zavarovanja in so zanjo bili vplačevani tudi prispevki za PIZ, je bila danes v naši pisarni. Lahko si predstavljate, kakšna je bila njena reakcija, ko smo ji morali vse to razložiti.

Pristojne pozivamo, naj se nemudoma opredelijo do tovrstnih situacij in ustrezno ukrepajo. Prepričani smo, da taka situacija ni v skladu z izhodišči sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zato pričakujemo ustrezen rešitev za tovrstne primere – rešitev, ki bo Fatmi in Fatmam podelila pravice in omogočila realizacijo pravic iz socialnega zavarovanja!

Vaš konstruktiven odziv pričakujemo do začetka prihodnjega tedna. Mi bomo vsekakor vztrajali pri tem, da je ta situacija popolnoma nesprejemljiva kot tudi pri tem, da do takih situacij ne bi smelo prihajati.

O zadevi bomo nemudoma obvestili tudi Varuha človekovih pravic ter zagovornika načela enakosti.

V primeru, da do naslednjega tedna ne dobimo zadovoljivih odgovorov, bomo o tej konkretni zadevi tudi javno obvestili širšo javnost.

V pričakovanju vašega odziva, Vas lepo pozdravljamo

Goran Lukić

Delavska svetovalnica

M: 031 517 201

December

3. decembra 2021 smo skupaj z ZSSS na glavnega inšpektorja za delo naslovili naslednji poziv („Skupen poziv glavnemu inšpektorju za delo - Drugi tir“):

Ljubljana, 3. 12. 2021

Za:

Jadranko Grlić

glavni inšpektor

Inšpektorat Republike Slovenije za delo

01 280 36 60

gp.irsd@gov.si

Spoštovani,

26. oktobra dopoldne je na gradbišču viadukta Glinščica, ki bo del drugega tira železniške proge Divača–Koper (v nadaljevanju: drugi tir) z višine padel delavec in umrl. Pokojni delavec je bil državljan Bosne in Hercegovine, zaposlen pa je bil v velenjskem podjetju ATS tehnične storitve. Po poročanju medijev so policisti klic prejeli 26. oktobra ob 11.40, nato pa so skupaj s koprsko okrožno tožilko, koprsko preiskovalno sodnico ter delovnim inšpektorjem opravili ogled kraja nesreče. Inšpektor je na kraju nesreče ustno prepovedal opravljanje dela na delovišču, kjer se je opravljal delo na neustrezno varovani višini, do odprave nepravilnosti, so medijem sporočili z delovne inšpekcije. “Uporaba gradbenega odra, v povezavi s smrtno nezgodo, je bila zaustavljena za 18 dni,” so pojasnili. Ker inšpekcijski postopek še teče, več podatkov niso mogli dati. Koprski kriminalisti zdaj z zbiranjem informacij poskušajo ugotoviti, ali je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, pojasnjujejo na policiji.

Pred smrtjo delavca na gradbišču drugega tira je koordinatorica za varnost opozarjala na pomanjkljivo zaščito pred padcem z višine. MarkoMark Nival, ki je bil po dokumentaciji odgovoren za varnost vseh delavcev, na vprašanja medijev sicer ni odgovarjal.

Naročnik del 2TDK d.o.o. je potrdil, da je koordinatorica za varnost in zdravje na gradbišču opozarjala na pomanjkljivosti z vidika varstva pri delu. Koordinatorica Neda Poljanec, ki je zaposlena v državnem inženirskem podjetju DRI, je pri tem opozarjala tudi na pomanjkljivo zaščito pred padcem z višine. "Vsa opozorila koordinatorice so zbrana v knjigi ukrepov, ki je na gradbišču. Opozorila z zahtevanimi ukrepi so bila podana izvajalcu," so medijem navedli v 2TDK.

Da se tovrstni tragični dogodki ne bi ponavljali, vas na Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije in Delavski svetovalnici pozivamo k takojšnjemu izrednemu nadzoru prav vseh delovišč izgradnje drugega tira z vidika spoštovanja vseh vidikov varnosti in zdravja pri delu, seveda vključno Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS 83/2005).

Vsled temu vas pozivamo, da nas pisno obvestite o rezultatih nadzora. Hvala.

Zaključek

Letno poročilo s poročilom o finančnem in materialnem poslovanju društva pripravi predsednik društva v sodelovanju z direktorjem društva in izvršnim odborom društva. Letno poročilo skupaj s finančnim poročilom je sprejel občni zbor društva dne 7. 3. 2022.

Goran Lukić, l. r.
Društvo Delavska svetovalnica

POJASNILA K IZKAZOM

1. Osnovna sredstva: Društvo uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja.

2. Društvo ne izkazuje posojil do zaposlenih in drugih povezanih oseb.

3. Sredstva v tuji valuti so preračunana po tečaju ECB.

4. Društvo nima zalog.

5. Prihodki in odhodki:

Društvo je izkazalo prihodke v znesku 181.375,19 EUR od tega pridobitna dejavnost 28.494,04 EUR

EUR.

Društvo je izkazalo odhodke v znesku 158.882,26 EUR, od tega pridobitna dejavnost 24.960,40 EUR.

6. Društvo izkazuje za leto 2021 presežek prihodkov nad odhodki po obdavčitvi v znesku 21.819,83 EUR, ki ostane nerazporejen.